

Crna Gora
Ministarstvo finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 02-03-430/23-5239/2

Podgorica, 20.07.2023.godine

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

-n/r ministarke, gospođe Maše Vlaović -

Poštovana gospođo Vlaović,

Povodom Predloga nacionalnog programa razvoja kulture 2023-2027. godinu, Ministarstvo finansija daje sljedeće

MIŠLJENJE

Dostavljenim Predlogom predviđena su dva strateška cilja i to: uspostaviti profesionalan, efikasan, umrežen i stabilan javni sektor u kulturi i osnažiti vaninstitucionalni sektor kulture, međusektorsku, međuresornu i međunarodnu saradnju i razvoj publike. Strateški ciljevi obuhvataju po četiri operativna cilja koji sadrže set aktivnosti za njihovu realizaciju na primjer: Unapređenje zakonsko-regulatornog okvira u kulturi, unapređenje institucionalne mreže, sprovođenje mjera zaštite kulturnih dobara i drugo.

Na tekst Predloga programa i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Procjena finansijskih sredstava napravljena je za dvogodišnji period u dostavljenom Akcionim planom za 2023-24. godinu. Ukupan iznos troškova za navedeni period prema procjenama Ministarstva kulture i medija iznosi 1.779.600,00 € od čega 479.600,00€ iz budžeta Ministarstva kulture i medija, javnih ustanova, drugih ministarstava i opština, 1.100.000,00 € iz Kapitalnog budžeta i 200.000,00€ iz međunarodnih fondova.

Za aktivnosti predviđene u tekućoj godini potrebna su sredstva u iznosu od 622.200,00 € od čega iz budžeta 422.200,00 € i ista su planirana Zakonom o budžetu za 2023. godinu kod potrošačke jedinice Ministarstvo kulture i medija u iznosu od 235.900,00 € i Uprave za kapitalne projekte, na aktivnost Projekat Dom digitalne revolucije, Nikšić u iznosu od 186.300,00 €.

Imajuću u vidu navedeno, Ministarstvo finansija nema primjedbi na *Predlog nacionalnog programa razvoja kulture 2023-2027. godinu*, uz napomenu da će sredstva potrebna u narednim godinama biti predmet razmatranja prilikom izrade godišnjeg Zakona o budžetu.

Takođe, obzirom da se radi o udruživanju finansijskih sredstava iz različitih izvora, ukazujemo da je implementaciju aktivnosti predviđenih ovim Programom potrebno uskladiti sa stepenom ostvarenja sredstava iz predviđenih izvora.

S poštovanjem,

MINISTAR
mr Aleksandar Damjanović

Crna Gora
Ministarstvo kulture i medija

Adresa: Njegoševa br. 83
81250 Cetinje, Crna Gora
tel: +382 41 232 571
fax: +382 41 232 572
www.gov.me/mku

Br.: 13-010/23-1428/4

1. jun 2023.

Za: Ministarstvo finansija

mr Aleksandar Damjanović, ministar

Predmet: Zahtjev za mišljenje na Predlog Nacionalnog programa razvoja kulture 2023–2027.

Poštovani gospodine Damjanoviću,

U skladu sa članom 9 Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata („Službeni list CG“, broj 13/18), dostavljamo na mišljenje Predlog Nacionalnog programa razvoja kulture 2023–2027.

Takođe, dostavljamo Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa (popunjeni RIA obrazac).

Molimo da mišljenje na predmetni dokument, koji smo poslali elektronskim putem na email adresu: mf@mif.gov.me, dostavite u najkraćem mogućem roku, kako bismo nastavili dalju proceduru i uskoro podnijeli Vladi na razmatranje i donošenje krovni strateški dokument u oblasti kulture.

S poštovanjem,

mr Maša Vlaović

MINISTARKA

Kontakt osobe: Milena Ražnatović i mr Milica Dragičević, samostalne savjetnice I
tel: 041 232 583
email: milena.raznatovic@mku.gov.me i milica.dragicevic@mku.gov.me

OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ	Ministarstvo kulture i medija
NAZIV PROPISA	Nacionalni program razvoja kulture 2023–2027.
<p>1. Definisane probleme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koje probleme treba da riješi predloženi akt? • Koji su uzroci problema? • Koje su posljedice problema? • Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? • Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? <p>• Dva su ključna problema koja se namjeravaju riješiti Nacionalnim programom razvoja kulture 2023–2027. i to: 1) nedovoljno razvijen javni sektor u kulturi i 2) nedovoljno razvijeni vaninstitucionalni sektor kulture, saradnja i publika.</p> <p>• Kad je u pitanju javni sektor, identifikovana su četiri glavna uzroka navedenog problema: neskladan pravni okvir u kulturi, ograničeni institucionalni kapaciteti, nesistematično ulaganje u zaštitu kulturne baštine i nesistematično ulaganje u savremenu produkciju. Uzrok nerazvijenog vaninstitucionalnog sektora kulture su nepovoljni uslovi za rad vaninstitucionalnih aktera u kulturi, kad je u pitanju saradnja, uzroci su nedjelotvorna međuresorna saradnja i nedovoljno razvijena međunarodna saradnja i proces evropskih integracija u oblasti kulture, a što se tiče publike, uzrok problema su nerazvijene kulturne potrebe i navike građana i građanki, samim tim i publika.</p> <p>• Posljedice navedenih problema ogledaju se u nemogućnosti potpunog ostvarivanja javnog interesa u kulturi, sistematskog upravljanja i djelovanja u domenu kulture, pune primjene zakonskih rješenja i izvršavanja propisanih obaveza, kao i nesinhronizovanom djelovanju u ostvarivanju razvoja kulture i sveukupnog napretka države.</p> <p>• Subjekti pogođeni navedenim problemima su institucije kulture, kulturni djelatnici, zapošljeni u javnom sektoru, odnosno Ministarstvu kulture i medija, Upravi za zaštitu kulturnih dobara i Državnom arhivu, 12 nacionalnih i 48 lokalnih ustanova kulture, zatim predstavnici nevladinog sektora u oblasti kulture (strukovna udruženja umjetnika i stručnjaka u kulturi, kulturno-umjetnička društva i druge NVO koje se primarno bave kulturom i umjetnošću), predstavnici privatnog sektora u oblasti kulture (d.o.o. i preduzetnici), (samostalni) umjetnici, umjetnice, stručnjaci i stručnjakinje u kulturi, istaknuti kulturni stvaraoci i stvarateljke, publika, odnosno posjetioci i posjetiteljke kulturnih događaja.</p> <p>• Imajući u vidu da je prethodni Program razvoja kulture važio zaključno s 2020. godinom, diskontinuitet u kreiranju i primjeni kulturne politike negativno je uticao na stanje u kulturi generalno, a dalje odlaganje može dodatno usložniti prepoznate probleme, zbog čega je status quo neodrživ.</p>	
<p>2. Ciljevi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koji ciljevi se postižu predloženim propisom? • Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo. <p>• U dokumentu su postavljena dva strateška cilja: 1) Uspostaviti profesionalan, efikasan, umrežen i stabilan javni sektor u kulturi i 2) Osnažiti vaninstitucionalni sektor kulture, međusektorsku, međuresornu i međunarodnu saradnju i razvoj publike.</p>	

- Nacionalni program razvoja kulture usklađen je s krovnim strateškim dokumentima u Crnoj Gori, finansijskim strateškim dokumentima, intersektorskim strategijama i međunarodnim dokumentima:
 - Ekspoze mandatarata / Program rada 43. Vlade Crne Gore
 - Srednjoročni program rada Vlade 2022–2024.
 - Program rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu
 - Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
 - Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji
 - Finansijska perspektiva 2021–2027. (IPA)
 - Fiskalna strategija Crne Gore za period 2021–2024. godine
 - Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2022–2025.
 - Program ekonomskih reformi Crne Gore 2023–2025. godine
 - Strategija za ostvarivanje prava djeteta 2019–2023. godine
 - Strategija saradnje s dijasporom – iseljenicima 2020–2023. godine
 - Strategija za smanjenje rizika od katastrofa 2018–2023.
 - Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022–2027.
 - Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019–2023.
 - Strategija pametne specijalizacije Crne Gore 2019–2024.
 - Strategija Evropske unije za jadransko-jonski region EUSAIR
 - Strategija za Dunavski region – EUSDR
 - Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021–2025.

U uvodnom dijelu Nacionalnog programa razvoja kulture detaljno je razrađena usklađenost sa svim navedenim dokumentima, s aspekta postavljenih ciljeva, ali i mjera i aktivnosti za realizaciju ciljeva.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- **Objasnite preferiranu opciju?**
- Postoji zakonska obaveza donošenja Nacionalnog programa razvoja kulture, kao strateškog dokumenta kojim se utvrđuju dugoročni ciljevi i prioriteta razvoja kulture, definisana članom 8 Zakona o kulturi.
- Donošenje Nacionalnog programa razvoja kulture je neophodno budući da se njime obezbjeđuje ostvarivanje javnog interesa u kulturi u narednom petogodišnjem periodu.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektno.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.
- S obzirom na to da se strateškim dokumentom, po prirodi stvari, definišu reformske aktivnosti kojima se doprinosi rješavanju prepoznatih problema, Nacionalni program razvoja kulture usmjeren je na generalno unapređenje stanja u oblasti kulture, tako da se očekuju isključivo pozitivni efekti implementacije dokumenta. Benefite od sprovedenih mjera predviđenih dokumentom, imaće kako institucionalni sektor i kulturni poslenici, tako i vaninstitucionalni akteri kulture, (samostalno) umjetnici, umjetnice, stručnjaci i stručnjakinje u kulturi, istaknuti kulturni stvaraoci i stvarateljke, kao i publika kulturnih događaja.
- Ne očekuju se troškovi građana i privrede u vezi s primjenom predmetnog dokumenta.
- Jedan od ciljeva dokumenta je stvaranje povoljnog ambijenta za djelovanje

vaninstitucionalnih aktera kulture, među kojima postoje i privredna društva. Podsticaj i podrška razvoju kulturno-umjetničkog stvaralaštva i kreativnih industrija, koju Ministarstvo obezbjeđuje, podrazumijeva sufinansiranje projekata i programa, čime se pomaže djelovanje, između ostalih, privrednih društava iz domena kulture, tako da ovi subjekti mogu osjetiti samo pozitivne efekte.

- Ne postoje administrativna opterećenja i biznis barijere u vezi s primjenom Nacionalnog programa razvoja kulture.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

- Finansijska procjena napravljena je za dvogodišnji Akcioni plan, a ukupan iznos troškova za realizaciju aktivnosti je 1.779.600 €. Od te sume, sredstva iz budžeta Ministarstva kulture i medija, javnih ustanova iz oblasti kulture, drugih ministarstava i opština iznose 479.600 €, sredstva iz međunarodnih fondova 200.000 € uz određeno učešće budžeta ministarstava, a sredstva iz Kapitalnog budžeta 1.100.000 €, dok za 45% aktivnosti nijesu potrebna posebna sredstva.
- Finansijska sredstva se obezbjeđuju u periodu važenja Akcionog plana 2023–2024. godine.
- Kao što je navedeno, određena sredstva planiraju se obezbijediti iz međunarodnih fondova, i to u iznosu od približno 200.000 €.
- Neophodna finansijska sredstva obezbijedena su u budžetu za 2023. godinu, odnosno planirana u budžetu za 2024. godinu, u sklopu sljedećih aktivnosti koje su sastavni dio Ministarstva kulture i medija, organizacioni kod (40801):
 - 20 021 001 001 Podrška istraživanju i zaštiti kulturnog nasleđa
 - 20 021 001 002 Crnogorka nacionalna komisija za UNESCO
 - 20 021 002 002 Djelatnost Narodnog muzeja
 - 20 021 002 003 Djelatnost Muzej Savremene umjetnosti
 - 20 021 002 004 Djelatnost Pomorskog muzeja
 - 20 021 002 005 Djelatnost Prirodnjačkog muzeja
 - 20 021 003 002 Djelatnost Nacionalne biblioteke Đurđe Crnojević
 - 20 021 003 003 Djelatnost Biblioteke za slijepe
 - 20 021 004 001 Sprovođenje konzervacija i arheoloških istraživanja
 - 20 020 001 001 Podrška kulturno umjetničkom stvaralaštvu
 - 20 020 001 002 Razvoj kulture na sjeveru
 - 20 020 002 002 Djelatnost Crnogorskog narodnog pozorišta
 - 20 020 002 003 Djelatnost Kraljevskog pozorišta Zetski dom
 - 20 020 002 007 Djelatnost Crnogorke kinoteke
 - 20 020 002 008 Djelatnost Muzičkog centra
 - 20 020 002 009 Djelatnost Filmskog centra
 - 20 020 003 001 Projekti od kapitalnog značaja za kulturu
 - 20 020 003 002 Kreativne industrije
 - 20 023 001 001 Upravljanje i administracija Ministarstva kulture i medija.

- Dokumentom se predviđa donošenje podzakonskih akata, koja neće prouzrokovati finansijske obaveze.
- Implementacija dokumenta ne podrazumijeva ostvarivanje prihoda za budžet Crne Gore.
- Kad je u pitanju procjena troškova za realizaciju aktivnosti, najprije je razmatrano da li su za određenu aktivnost potrebna posebna sredstva, mimo redovnih, administrativnih troškova za rad i ukoliko nijesu, naveden je takav komentar. Za aktivnosti za čiju realizaciju su potrebna posebna sredstva, procjena je izvršena na osnovu tipa aktivnosti i potrebnih resursa.
- Nijesu postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka.
- Ministarstvo finansija nije dalo komentare na Nacrt Nacionalnog programa razvoja kulture koji je bio objavljen na javnu raspravu od 31. marta do 20. aprila 2023. godine. Ovim putem podnosi se Predlog dokumeta na mišljenje.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti

- Za sprovođenje sveobuhvatnog istraživanja kulturne scene angažovana je ekspertkinja, s višegodišnjim iskustvom u oblasti strateškog planiranja u kulturi, kako bi, u skladu sa standardima strateškog planiranja, dokument bio zasnovan na činjenicama, odnosno podacima prikupljenim od svih relevantnih aktera u sferi kulture. Pored toga, u izradu dokumenta uključeni su renomirani kulturni djelatnici/e, predstavnic/e naučnih i stručnih institucija, strukovnih udruženja, sindikata i drugih subjekata iz oblasti kulture.
- Konsultovana je stručna i druga zainteresovana javnost u početnoj fazi pripreme dokumenta, tokom sprovođenja istraživanja rađene su fokus grupe s predstavnicima institucija kulture, NVO i privatnog sektora koji djeluju u kulturi, a nakon utvrđivanja Nacrta objavljen je javne poziv za javnu raspravu.
- Gotovo svi predlozi i komentari dobijeni tokom istraživanja, uvršteni su u analize aktera u kulturi, koje su sačinjene kao polazni osnov za Analizu stanja. Što se tiče komentara dobijenih putem javne rasprave, od ukupno 25, prihvaćeno je šest, a djelimično prihvaćeno sedam predloga, koji se odnose na unapređenje institucionalnog okvira, zapošljavanje nedostajućeg kadra, jačanje saradnje s NVO i privatnim sektorom u kulturi, dok 12 predloga nije prihvaćeno, uglavnom zbog nenadležnosti Ministarstva kulture i medija.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Nedostatak kadra u Ministarstvu kulture i medija i ustanovama kulture, kao i administrativni poslovi oko konstituisanja organa državne uprave u postizbornom periodu mogu donekle usporiti primjenu dokumenta, ali se očekuje da će se do kraja godine ljudski resursi i stanje generalno konsolidovati.
- Nacionalni program razvoja kulture sadrži dva strateška cilja koji obuhvataju po četiri operativna cilja, dok svaki od operativnih ciljeva sadrži od dvije do četiri mjere koje podrazumijevaju set aktivnosti za njihovu realizaciju. Neke od mjera su: unapređenje zakonsko-regulatornog okvira u kulturi, unapređenje institucionalne mreže, sprovođenje mjera zaštite kulturnih dobara, podsticanje razvoja kulturno-umjetničkog stvaralaštva i kulturnih i kreativnih industrija, reorganizacija konkursa i konkursne procedure, unapređenje statusa strukovnih udruženja, unapređenje međuresorne saradnje, jačanje kulturne saradnje u okviru međunarodnih programa, kreiranje povoljnog ambijenta za razvoj publike.
- Indikatori učinka kojima će se mjeriti ispunjenost operativnih ciljeva su: broj donijetih zakonskih i podzakonskih akata, procenat zaposlenih koji su prošli neku edukaciju, procenat sredstava nacionalnih ustanova kulture namijenjenih za programske aktivnosti,

broj unaprijeđenih kulturnih dobara, broj objavljenih konkursa podrške stvaralaštvu, broj objekata privedenih namjeni za realizaciju programa u oblasti kulture, broj reprezentativnih strukovnih udruženja, broj posjetilaca kulturnih događaja itd.

- Ministarstvo kulture i medija, kao ključni akter u kreiranju i sprovođenju kulturne politike, nadležno je i za praćenje sprovođenja Nacionalnog programa. Pored Ministarstva, tijelo koje će pratiti sprovođenje ovog strateškog dokumenta biće i Nacionalni savjet za kulturu. Takođe, delegirani predstavnici nacionalnih ustanova kulture i organa uprave iz oblasti kulture, biće odgovorni za monitoring u pogledu realizacije aktivnosti, ciljeva i pratećih indikatora u pojedinačnim institucijama, kao i izvještavanje Ministarstva. U posljednjoj godini važenja Nacionalnog programa sprovešće se ex-post evaluacija, kombinovanim modelom koji podrazumijeva angažovanje eksternog eksperta za obavljanje evaluacije i tima Ministarstva od par službenika koji će učestvovati u sprovođenju strateškog dokumenta.

Cetinje, 1. jun 2023.

Rukovodeće lice